

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 21.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

un an . . . . . 20 cor

1/2 an . . . . . 10 "

1/4 an . . . . . 5 "

o lună . . . . . 2 "

Arad de Duminică pe an

4 coroane.

pentru România și străinătate

pe an 40 franci.

Manuscrisele nu se întorc.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

le un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 509.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Mărturisiri prețioase.

Una din cauzele de căpetenie ale păcătoșeniei sistemului care ne guvernează este răsădina șovinistă. În spiritul ei intolerant anti-naționalităților s'a întărit așa de mult, în cât ori-ce făcea guvernul pe socoteala noastră, era bine făcut. Și n'avea guvernul de cât să nesocotească legea ori să vorbească fără milă în noi, pentru-ca presa șovinistă să-i cânte osanale. Rar de tot s'a întâmplat ca vre-un ziar să ia cuvântul și să certe guvernul pentru atitudinea sa nereaptă față de naționalități.

Azi avem înaintea noastră un asemenea articol, și încă în *«Budapesti Hirlap»* (de la 18 c.), organ al imperialismului maghiar.

Numitul ziar publică adică, la loc de frunte, scrisoarea unui Ungur care trăiește în Croația.

După-ce constată că niciodată n'a fost mai mare în Croația și Slavonia curentul anti-maghiar, că tendințele de a se desface de Ungaria Croații le manifestă tot mai pe față, autorul arată cauzele acestei dușmăni.

În primul rând sunt cauze economice-financiare. Pentru onoarea de a fi regat-soț al Ungaria, Croația și Slavonia prea trebuie să suporte multe cheltuieli.

Cele mai multe cauze isvorăsc însă din spiritul șovinist care se practică din Budapesta și forțează să determine viața publică în Croația.

Să citim numai ce scrie Ungurul din Croația:

«Cătră gravaminele financiare trebuie să adăogem tot felul de neplăceri zilnice la care sunt expuși Croații pe calea ferată a statului din cauză că mare parte dintre slujbași nu știu nimic croătește.

Ce prilej minunat, într'adevăr, de a agita împotriva Ungurilor, când vre-un student, cu finul său țeran nu pot să primească nici cea mai mică informație, ba adesea nici biletele nu i-se dă din cauză că respectivul funcționar știe numai unghurește, ba pe d'asupra nici numele localităților nu le știe așa cum le zice poporul.

Oare crede guvernul că prin asemenea măsuri o să maghiarizeze? Ce, nu cumva ar cere ca 30—40 mii oameni să învețe unghurește de dragul unui slujbaș, chiar și când de alt-fel ar avea prilej să învețe?

Fie-care stație de cale ferată este în acest fel patul cald nu al maghiarizării, ci al ureii împotriva Ungurilor.

Recunosc că este greu a găsi personal care să știe și limba maghiară și pe cea croată, dar afirm tare, că totuși se poate.

Al treilea mare gravame care privește mai ales pe partea cea mai simțitoare a publicului și care știe mai complect să dea semne de nemulțumire: la oficiile comune, finanțe, căile ferate de stat și oficiul silvic Ungurilor li-se dă întâietate car Croații sunt preterați. Nu e deci mirare dacă funcționarul croat și viitorul funcționar croat, studentul, ține cont de această împrejurare și prin mulțime de articoli de jurnale și întruniri publice dă expresie nemulțumirii.

Astfel scrie nu vre-un agitator naționalist, ci chiar un Ungur cunoscător al lucrurilor și desigur om cu oare-care poziție și trecere, că altfel nu l-ar face «B. H.» cinstea să-i publice articolul la loc de frunte.

Ce le pasă însă celor de la Budapesta? Ei știu una și bună: Ungaria să fie maghiară, de la Carpați și până la Adria! Ear cine nu vrea să se facă unghur, — «pusztuljon» (să peară) zic șovinistii.

Trebue că s'a deocheat rău politica aceasta și s'a ajuns printr'insa la așa succese deplorabile, în cât eată chiar și organul archișovinist, cel care preconizează politica imperiului maghiar, atrage atenția celor în drept asupra desastrelor politice șoviniste.

Vorba e numai dacă vor fi luate ori nu în socoteală aceste admonierii!

Noi nu prea credem. Pentru-că atât de mult întreaga societate maghiară este stăpânită de șovinism, în cât și dacă s'ar găsi câte un corb alb care să se cutremure de mărturisiri ca cele de mai sus, nu îndrăznește să combată curentul dominant.

Nu, ci politica asta are să se urmeze până ce reprezentanții ei își vor da bine cu capu de păreți. Păcat numai că vor suferi atunci nu singur șovinistii, ci mai presus de toate interesele țării.

Fruntașii naționalităților vor avea și atunci satisfacțiunea — tristă, adevărat — de a putea dovedi că încă din vreme a atras atenția guvernanților asupra desastrelor la care duc patria.

E. A. Spoll.

Din legendele altor popoare.

Morlacii sunt o populațiune foarte curioasă. Ei au emigrat în Dalmația din Bosnia, de unde au fost alungați de turci.

Se spune că au trăit altă-dată pe țărmurile Mării Negre, după-cum se pare că dovedește fapta aceasta, chiar numele lor — Morelah.

Sunt robuști, cu fața negricioasă și mândri mers.

La expozițiunea universală din 1873, am avut vorbi mult cu unul dintre dînșii, care mi-a spus lucruri foarte curioase.

Stau mai mulți într'o colibă făcută după lanul modestelor locuințe din Dalmația, unde se culcau îmbrăcați, cum le era obiceiul.

La mâncare, se adunau între ei, nu se mestecau cu ceilalți lucrători.

De multe ori stam lângă dînșii pe câte o noapte, și vorbeam cu contra maestrul, un băeat înr, deștept, care vorbea destul de bine limba italiană pentru-ca să fie înțeles.

Curios, îl întrebam despre moravurile, obiceiurile și legendele lor, el răspundea limpede la întrebări și mândru că se interesează de occidental de neamul lui.

Ca toate popoarele primitive și supuse persecuțiilor, Morlacii sunt particulariști și egoiști.

Eu cred în duhuri, și mai cu seamă în adevărații oameni, morți, păcătoși, cari iese

noaptea din morminte și se bagă prin case ca să sugă sângele fetelor și băeților.

În schimb, sunt foarte respectuoși și ospitalieri.

Familia lor e încă în stare patriarhală, ascultând pe cei mai bătrâni, cari sunt respectați ca pe vremea spartanilor.

Tovarășului meu, pe care îl aștepta logodnica la căminul ei din Dalmația, îi plăcea să-mi istorisească cum se fac însurătorile pela dînșii, și-mi spuse n privința aceasta, un obicei foarte frumos.

După cununie, mireasa e dusă la casa nouilor ei părinți, cu mult alaiu, în șogomotul uralelor și salvelor de pușcă. Înainte de a pasi pragul se apleacă și îl sărută în semn de afecțiune și de supunere.

Atunci, i-se aduce un copilaș pe care îl ia în brațe pentru a arăta că va înțelege datoriile ei de mamă, după aceea, soacra, sau, în lipsa ei, femeea cea mai bătrână din mulțime, îi dă un sac de nucii, din cari împarte tuturor pentru a dovedi că cunoaște legile ospitalității.

Nunta se face totdeauna cu lăutari, cari cântă o mulțime de balade originale, cea mai frumoasă e: femeea lui Hassan Aga. O rezumăm în câte-va cuvinte:

În pădurea înverzită de pe vârful muntelui, se află o colibă mică, și albă ca zăpada. Hassan-Aga, stăpânul ei, stă trântit la pământ; o rană mare îi turbură liniștea. Maica și soră-sa îl îngreiesc, întristate, numai femeea nu vrea să știe de dînsul.

Treaba asta l'a mâniat grozav; de aceea, după-ce se îndreaptă, se duce de acasă să n'o

mai vadă și-i da poruncă să-l părăsească. Sfășieată de durere, femeea lui Hassan aude în curte răsunând pași de cal, și crezând că vine bărbatul, aleargă grabnic întru întâmpinare, dar copilele îi vestesc că a venit fratele ei, beiful Pietronitz.

Ea se aruncă plângând în brațele lui. — Frate dragă, Aga mă alungă, vrea să mă despărță de copilaș.

Beiful scoate dintr'o pungă de mătăasă bilețul de despărțanie pe care i-l'a trimis camnatul său și-l citește.

Văzând că s'a dus ori-ce nădejde, femeea își îmbrățișază copilul, dar, când se apropie de cel mai mic, care îi întinde, plângând, mânușile, o părăsesc puterile, nu se mai poate hotărți să plece. Trebue ca beiful Pietronitz s'o smulgă din brațele copilului, s'o arunce pe șea, lângă dînsul, ca să o ducă la locuința ei.

După-ce au mai trecut vr'o câte-va zile, s'a auzit despre despărțanie; și cum e încă tânără și frumoasă, fratele ei, care e șeful familiei, primește numeroase cereri de căsătorie, între altele și pe a bogatul cadu Imuschi.

În zadar se roagă ea de dînsul ca să n'o mărite, căci mai nădăjduiește încă să se întoarcă la copilaș, beiful rămâne nemșicat; trebue să-l asculte.

Dar ea îl roagă să scrie Cadiului să-i trimită un voal lung, ca să poată ascunde paloarea feței când va trece pe dinaintea casei unde hălăduesc copilașii ei. Cadiul râde de rugămintea ei, și în ziua căsătoriei, vine întovărășit de prietini, să-și ducă logodnica la dînsul acasă, în mijlocul chiotelor și a veseliei.

Meditări asupra carierei medicale.

„Dat Galenus opes“, aceasta era zicala oamenilor din vechime, pentru-că odinioară tata Aesculap avea grija de fiul lui. — cariera medicală era bună și puteai câștiga averi frumoase. Vremurile însă s'au schimbat. Azi traiul medicilor în general e greu. În orașe între altele, institutetele, unde se ordonează în cinste și societățile de ajutorare a bolnavilor strică clientela. La sate sărăcie și indolența poporului îngreunează soarta medicului. Țăranul nostru în descăntece și în vrăgiture crede mai mult decât în sfaturile doctorilor și pe medic îl consultă numai după-ce a probat nenumărate leacuri de casă, ori dacă a văzut că boala nu trece de sine. O altă smintă a țăranului e, că pe medic de comun numai odată îl cheamă la patul bolnavului, așa că fazele boalei de obicei nu le cunoaștem. Aceasta împrejurare îngreunează foarte mult soarta curării, deoarece morbul, carele azi s'a arătat a fi mortal, mâne se poate complica și dacă această schimbare în mersul boalei nu o observăm, în zădar am provăzută pe bolnav cu unele leacurile, ce cu prima vizită le-am avut de necesare.

Observarea zilnică e deci condiția cea mai esențială la curarea boalelor interne. Din morburile din lăuntru așa stăm, că fie-i boala internă își are durată ei, decât boala externă. Dacă boala internă nu-l putem tăia în două, ci o vom tăia în două *contra simptomelor morbului*, ca să o facem mai ușoară și mai suportabilă. Să luăm un exemplu: febra de plămâni prescriem pentru scăderea temperaturii înalte a corpului, pentru răcoșirea inimii, facem com-plicarea cu înghițurile, ear mai târziu facem com-plicarea pentru eliminarea mucusului, sau cuvânt contra unui șir in-fernal de simptome ne luptăm, ca astfel în vreo două săptămâni linder ajutor plămânei interioare să punem leac specific, carele să amelioreze starea asupra plămânilor aprinse, și apoi să-i vom avea.

Atunci că se adresează unde ne stau la dispoziție pentru com-plicare. Atari medicini sunt :

„Așa cum capul când trece pe dinaintea ochilor, așa și copilul, care priveau dela stânga spre dreapta. El eșiră în pragul ușii și zise: „Mămă, vino la noi“, vocea lor era așa de dulce.“

Atunci că se adresează aceluia care conducea întrecerea.

— Frate, pentru Dumnezeu, îngăduie-mi să mă opresc o clipă ca să dau niște daruri copiilor care nu mai au mamă.

Cortegiul se opri și mireasa Cadiului se scobori din trăsura. Ea îmbrățișă pe copilași plângând și dădu la fie-care câte un dar.

Celor doi băieți le dete ghetă cusute în aur, fetelor, rochițe și cetul mai mic, care ridea la dînsa, o rochiță frumoasă de mătasă.

Dar Hassan, văzându-o se înfurie :

„Veniti la mine, sârmanilor copii, femece!”

— *Jucian Secosian* m. p., ca asta nu poate sa ve tubescă, ca ai înimă de piatră, pe dînsa n'o înmoae durerile.

Cuvintele acestea aspre străpunseră ca un fer ascuțit inima femeii vinovate: căzu cu fața la pământ, și durerea ei mare îi curmă firul zilelor.

Cântecul acesta plângător îl cânta seara muncitorii, în mijlocul unui cerc de ascultători care îl ascultă cu atenție. Fetele ascultă lec-țiunea aceasta poetică plângend pe ascuns, bă-trânii dau din cap, și copii se alipesc de ma-mele lor.

Și așa, prin religiunea obiceiurilor și influența poeziei populare, se întreține printre Morlacii respectul căsniciei și sentimentul fa-miliar.

serumul c... teriei, chinul la boalele malarice, în lecuirea morburilor venerice ș. ia azi așa o curam, că morbosului o injecție de serum, ear contra sim- p... difteriei și anume con- tra tempera... e a corpului și pentru eliminarea i... lor difteritice din gru- maz, nimic... rescriem. Azi nu mai pinsluim in... aici nu ordinăm mor- bosului leacu... vomeze membranele, ce-l nădușesc. ... îl tămăduiește toate, boala și simp... ei, că peste câteva oare dela injec... ratura scade, albeața din grumaz di... r băiatul, dacă alte complicații nu s... în scurtă vreme se face sănătos.

De multe o...mplă, că medicul fiind chemat la u... aprindere de plă- mână, ordonează... peraturei înalte a corpului pr... ruri de mări, pro... uri dose dacă sunt urechi. In atari cazuri... avuse încredere în medic... doftorul, dar de atunci bolna... reu.

Observarea... e necesară și pentru aceea, u... și atari morburile, care se înce... cu simptome nepronunțate. L... goarea sau meata, cum se zice... curi (typhus), la început e larvata... țeli mici și simptome cataralice de... mistuitor fac începutul boalei, așa că... dicul, care nu mai odată a văzut pe pacient, și din întâmplare la începerea boalei l-a vizitat, ușor poate schimba diagnoza. Semnele adevărate ale lungoarei se ivesc la sfârșitul săptămânii prime, ori în a doua săptămână când s'a dezvoltat așa numitul — stadiu tifos. În vremea aceasta morbosul are cursoare și ferbințeli mari, doarme ori fantasează. In-testinele îi sunt aprinse.

În chirurgia lecuirea merge mai repede. Aici dacă diagnoza e făcută, în scurtă vreme stărpim umflătura sau spintecăm abscesul, de care a pățimit bolnavul, ori îl depărtăm mâna sau piciorul, ce pe base de lecuire internă nu s'au putut tămădui.

Obvin rare-ori și de acelea cazuri, că țăranul ia serios în considerare ajutorul medical, dar vre-o babă din vecini încă își continuă boscoanele în jurul pacientului. Tocmai zilele trecute un țăran fruntaș din părțile acestea fu lovit de gută (apoplexie) și doi doctori umblam la el, ca să-l tămă-duim. După-ce boala s'a ușurat, așa că mor- bosul a început să-și vină în fire, ear mâna și piciorul ulog, a putut să se folosească, ne-a recercat să-l facem socoata, ear cătră oamenii așa s'a exprimat, că dacă nu era baba cu leacurile, de pe partea doftorului și azi ar fi în... doctorilor provincia... sat. Deci noue doctorilor din mână... abele dela sate ne tau laurii din... dacă pe cine-va l'am scăpat de morb... de moarte.

De multe ori se întâmplă că țăranul nu pentru aceea cheamă pe medic, ca să ajute bolnavului, ci ca să nu i-se întâmple vrun necaz pe la domnie, dacă cutare-va băiat de sub șapte ani s'ar întâmple se moară fără a fi vizitat de doftor. Receta în aceste cazuri nu ajunge în apotecă, ci o pune bine ca la ocașune dată, să se poată rectifica...

Dar oamenii aceștia nu mai pe ei se înșală, fiind-că medicul expert imediat se știe orienta, cumcă cutare-va rețetă a fost întrebuintată de băiat sau nu. Despre crima ce o comit părinții în atari cazuri față de pruncii lor, nimic nu amintesc.

Atâta însă totuși notific, cumcă legea urmărește strict cazurile acestea, și sărăcia

părinților nu formează mijloc de sc- deoare-ce avem fondul sărăcesc de ta care ori-care sărac și lipsit de mijloace reflecta.

Nu sunt rare și acelea cazuri, că cel morbos nu mai pentru aceea îl viz prin doftor ca se știe nu cumva pacie bolnav de moarte, căci vezi Doamne, sunt oameni săraci și ar voi să se pr pentru pomană.

*

Cea mai mare greutate a mediculu provincia e, când în cutare-va comună bucnit vr'o boală lipicioasă. Poporul aceste cazuri se ferește de doftor, aș în multe comuni nu mai atunci să co tează boala, după-ce aceasta a secerat câte-va jertfe. În nizuința de a localiza și stăpini boalele lipicioase, greutatea cea mare o formează împregiurarea, că p bolnavi nu-i putem izola de cei sănă Locuința țăranului de comun constă din daiă. Aici petrec împreună ce-i sănătoși cei bolnavi așa că contagiul neîntrerupt de la un băiat la altul și boala până a nu piere din sat, până-ce nu a cutrier toți căți înclinează spre acel morb. Altă tate în stărpirea boalelor lipicioase, e, c morbul nu crede că morburile acestea s prin coatingere, deci cu toate că p

sciate se afișează țidul roșii și p... provoacă prin tobă, ca să... însemnate cu atari ti... de a vedea pe cel bo... e mai... prunca stăpânirii. negenați... ul. Pe hârtie a în toate com... eră peste o de locuitori, spitale... salele contagi ear în comunele ce... ab o mie de su dispunem de localuri pentru izolare. Eu până azi încă nu am văzut bolnav aș în aceste localități. Cauza e că de atari tale se desighează de comun câte o părăsită din comună, care nu are fer usă ori cuptor, sau dacă le are sunt în stadiu mizerabil. Ast-fel iarna nu putem șeza pe nime acolo. Dar să și fie loc țite acestea în toată privința corăspunzăr pe băiatul cel bolnav numai cu brachiul putea internă în ele deoare-ce poporul horeschează spitalele și mai bucuros pr să-i moară pruncul acasă, de cât să-l în spitale. Priveghiile, înmormântările tu toase și pomenile, în cazuri de moarte venită prin boale lipicioase, sunt oprite lege, deoare-ce dau privilegiu la lățirea bo Cu toate acestea poporul, adeseori, ma curos plătește gloabă, de cât se renun datinele străbune. (Va ur

Chestiunea macedoneană

„Le Temps“ publică, în ultimul num articol despre influența pe care o are ră din Extremul-Orient asupra afacerilor din donia.

Pentru ori-cine cugetă, zice ziarul fr una din cele mai rele consecințe ale răz care a izbucnit în mod așa de regretabil Rusia și Japonia, este contra-lovitura pe va avea asupra negocierilor în curs la C tinopol. Este de sine înțeles că Rusia, or mare și sinceră ar fi dorința sa de a nu- acțiunea în Turcia, nu va putea să consa ceeași atențiune și putere problemei balca timp ce un mare conflict cere în Extremul desfășurarea tuturor forțelor sale.

Or, era evident de mult timp, că Po consimțea, nu se îndeplinească serioase tentive reforme, ci chiar să dea numai rență de bună-voință în această privință, sub presiunea puterilor intervenitoare.

depărteze această pedecă. Au înduplecat pe doamna Witt, care-și adora bărbatul și avea diplomă de institutoare să-și părăsească soțul pe un timp oare-care și să ocupe o catedră în provincie, până când își vor plăti datoriile. Sărmana femeie a ocupat o catedră în comitatul Temeș ear copiii i-a trimis la tatăl lui Witt, unde se află și de prezent!

Numai asta a așteptat-o Csomos, care în toată viața lui a trăit de pe spatele altora. A închiriat o locuință mare unde s'a mutat împreună cu perechea îndrăgostită. S'a mobilat lăptos pe credit; dar nu peste mult și-a pierdut creditul și mizeria a intrat în casa lor.

Atunci s'a dus cu un prieten la butnarul Elek István unde și-a recomandat prietenul ca pe un medic militar. Acesta a vizitat pe fiul butnarului, care era să vie la asentare și l'a asigurat că-l va scăpa de miliție, au luat bani și au dispărut cu ei ear fiul butnarului a fost asentat. Au mai cumpărat pe credit diferite articole de modă a pe care imediat le puneau zălog.

Pe urmă au început manipulația cambiilor. Witt puneau să gireze pe tatăl și pe unchiul lui, pe urmă s'a rugat de cei mai buni prieteni, dar când cambiile au fost protestate, li-s'a refuzat și girul. Csomos atunci l'a îndemnat pe Witt să falsifice iscăliturile. Csomos a cutreerat toată țara cu aceste schimburi false. Ani de zile au trăit din falsificări și totdeauna au putut scăpa din încercături prin istețimea lui Csomos. Suma procurată în modul acesta se urcă la 10 mii cor. și Witt i-a cheltuit în restimp de un an. În urmă tatăl lui pe care l-a despoiat și de haine se-a denunțat tocmai în momentul când acesta pleca ultima stațiune, era să fugă în România, și l-au deținut.

Războiul ruso-japonez.

— „Le Temps“ crede că torpilele japoneze sunt încărcate cu acid picric solvit în acid azotic, cu așa numitele „explozive ale lui Sprengel“, cari s'au experimentat la 1886 și 1887 sub numele de „bomă și emmesită“. Un explosiv de acestea degazează gazuri otrăvitoare.

— Nebunul, care e tras cu revolverul în mulțimea care manifesta pentru război în străzile Varșoviei e contele Dembski, care ar fi nebunit de indignare, a ucis 3 oameni și rănit 20, și el a fost rănit de un glonț. — Au fost arestate multe doamne din înalta societate polonă, acuzate de călătore la război contra Rusiei. Unele locuri și Rutenii se declară contra Rușilor și pentru Japonezi, firește numai în Galiția.

— Tunhuzii ar fi în stare de guerilă contra Rușilor în toată regiunea ocupată; iar calea ferată transiberiană n'ar putea dovedi cu transporturile.

— „Lokalanzeiger“ din Berlin e informat din Petersburg, că la Port-Arthur comanda și totul stău prost. Se știe incapacitatea lui Alexejev. Admiratul Stavk e bun, dar e bolnav. Numirea lui Alexejev se datorește influințelor dela Curte: trebuia numit Kuropatkin. Contra admiratul Rodstevenski se cred omul în stare a face tot ce se mai poate la Port-Arthur, dar va ajunge abia peste 3 săptămâni.

„Național Zeitung“ arată că înfringerea Japoniei ar însemna prefacerea Manciuriei și a Nordului Coreei în posesiuni rusești și deci le-ar închide prin taxe vamale urcate față cu comerțul străin. Deci odată cu Japonia ar fi învinse Anglia și Statele-Unite. Mai arată că China și Coreea, cu toată neutralitatea lor, vor plăti oalele parte.

Nici Rușii nu vor putea zdrobi flota japoneză, deci nu vor putea duce războiul în Japonia; dar nici Japonezii nu vor nemici calea casească. Vor putea Japonezii bombarda Vladivostocul și Port-Arthurul și nimici toate vasele de război rusești, dar nu vor ataca pe Rusia la război. Dar Rușii vor pierde vaza și asta e mult. Japonezii n'au dușmani, Europeanii și Americanii și primesc cu simpatie.

De gloria și de puterea lor nu suntem geloși. Dacă n'au subjugat Japonezii alte popoare. De Rusia însă se tem mulți, nu numai în Europa, dar și în Asia. Pretutindenea, opinia publică, vede că mișcând, pretutindene se înalță spectrul războiului rusești. În Peking ca în Teheran, în Tibet

ca în Afganistan. Domnia Rusiei în Asia e nouă și popoarele supuse n'o iubesc. Dacă Rusia își pierde vaza, atunci o să ceară China, Anglia și Statele-Unite deșertarea Mandsuriei. Chiar pierzând Port-Arthur și Dalny, vaza Rusiei e pierdută. Japonezii, chiar bătăuți, ar fi neatînși în insulele lor și ar trecut să se deprinză cu vecinătatea primejdioasă a Rușilor, mărghinându-și aspirațiile.

SEUL.

Seul, capitala Coreei, are 250,000 de locuitori, e încunjurat de munți nu înalți dar foarte frumoși. Orașul e încunjurat cu ziduri nalte, dar s'a întins și în afară. Casele sunt cenușii și cea mai mare parte de lut. Numai strada Ciugno e lată, celelalte sunt înguste; bulevardul Ciugno l-au făcut Japonezii, dar casele nu sunt mai bune. Pe stradă e mișcare mare, dar fără larmă. În locuinți nu e nici dușumele, nici ferestri nu sunt și stău foarte înghesuți în camere mici, într'o necurătenie extraordinară. Murdăriile curg pe străzi în toate cărțile, ear băltoage puturoase se află în cele mai însemnate piețe după ploaie strădele se prefac în noroiști nepătrunse lungi de 12 mile engleze. Un edificiu mare e catedrala catolică, clădită de cărămizi. Dar e tramvai electric, construit de-o companie americană. Lucruri vrednice de văzut sunt trei: O pagodă veche de piatră, numită „Tekap“; o broască țestoasă, de asemenea de piatră și un clopot mare, care bate la răsăritul Soarelui și la Apus, dând semnalul deschiderii și închiderii porților. Cheile lungi de-un picior se păstrează în palatul regal și nu se dau noaptea sub nici un cuvânt lor.

Vrednic de văzut e palatul Kionbak-Sun, unde stă împăratul actual, care până la 1890 era rege. Palatul era foarte sărăcăcios, încunjurat cu un zid. Aci e căsuța în care regina Ming a fost omorâtă la 8 Octombrie 1895 de Tönugun, tatăl împăratului și șeful partidului japonez. În munții Pukhan e un palat de vară a împăratului și care e păzit de 500 de soldați.

E o școală militară și una medicală, ambele conduse de Japonezi, mai e o școală unde se învață englezește, franțuzește și rusește și câte-va școli conduse de misionari.

În Seul trăesc câte-va mii de Japonezi. Telegraful și poșta străină sunt conduse de dinșii. Calea ferată Seul-Ciemulpo e a Japonezilor, cari construiesc și calea Seul-Fuzan. Coreenii sunt foarte mândrești: mănâncă câțimi marfă de orez cu piper alb, pește crud, carne crudă, pepeni și castraveți cu coajă cu tot: O bucată de gust e Tang-talkul, adică o găină friptă cu cap, pene, coadă și fără a-i scoate mâțele.

În Iunie, Iulie și August e în Seul cald ca în Neapol; în Coreea sudică e căldură tropicală.

Ciemulpo, leagă Seulul cu lumea cecalată. Portul lui e despărțit de mare prin un șir de insule mici. Vase marfă nici nu pot intra în el, pentru-că la reflux rămâne în mare parte gol. De aceea vasele ancoragează la câțiva kilometri, Chemulpo are numeroase case europene, o biserică înaltă, etc. În apropiere de aci e locul unde Clossum a încheiat la 1882 cel întâiu tratat cu o putere neasiatică. Japonezii sunt foarte numeroși, ear casele lor curate, acoperite cu țigle plac foarte mult, ear poșta, camera de comerț, etc. sunt de piatră Ciemulpo are 15.000 locuitori Japonia a făcut din Ciemulpo ca și din alte porturi coreene centre comerciale înfloritoare și civilizate. E ceva de admirat în activitatea organizatoare a Japonezilor. Conducătorii coloniei japoneze studiază totul și trimit raporturi la Tokio, propunând ce mărfuri să se aducă în Coreea și ce să se cumpere din ea. Concurența lor e mare și grea de învins: îi costa puțin acasă, munca și transportul, de asemenea. Pe urmă Japonezii sunt neguțători îndrăzneți. Navigația pe lângă țărni e în mâinile lor; căile ferate sunt de asemenea ale lor. Ciemulpo e centrul unde vin toate mărfurile hotărâte pentru Coreea.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Februarie 1904.

— **Dela Curtea cu jurați.** La Curtea cu jurați din loc s'a desbătut eri procesul intentat lui Lazar Murășan din Pășani, acuzat că la o bătaie iscată cu prilejul unei clăci, astă-vară, a rănit de moarte pe Ioan Murășan. Tribunalul era presidat de dl Făbián, acuza a susținut-o procurorul Fiker, apărător din oficiu a fost Dr. Králitz Lajos, ear talmăciu Dr. Ioan Suciu. Iuriul era compus din Dr. P. Opre, Halmay A., Kovács E., Lengyel T., Rákoczi A., Braun G., Blaskovits A., Mittner I., Schütz V., Ascher F., Edvi Illés L., Dr. Heitz N., suplenți Russu Șirianu și Grim A. József. Iuriul dând verdict de condamnare, tribunalul a pedepsit pe acuzat cu 1 an temniță și 450 coroane despăgubiri vânduvei și orfanilor lui Ioan Murășanu.

— **Rusia și expoziția din St. Lonis.** Agenției *Reuter* din Londra li se vestește din St. Lonis că Rusia a renunțat de a lua parte la expoziție. Indată ce a auzit despre asta ambasadorul Japoniei, a cerut ca terenul destinat Rusiei să li se cedeze Japoniei.

— **Prelegerea dlui Dr. Sextil Puscaru.** Duminecă în 14 l. c. dl Dr. Sextil Puscaru a ținut la „Societatea p. c. ș. l. r.“ din Cernăuți o prelegere foarte frumoasă asupra poezilor St. O Iosif, Zaharie Bărsan, D. Anghel și a poetei Maria Cunțan. Conferența nu a avut scop a face critică literară, ci a scoate la iveală felul particular de simțire și scriere, individualitatea poezilor și poetei, reușind a caracteriza aceasta prin citate și explicări. Conferența a fost atrăgătoare și interesantă. Ea va fi publicată în „Junimea literară“. La conferență a participat un public foarte numeros de domni și doamne din cea mai bună societate românească. Conferențiarul a fost viu aplaudat.

— **Soartea pictorilor academici.** Din Viena sosese vești triste despre soartea a doi pictori academici. Unul, Ludovic Gedlek, în etate de cincizeci și șase de ani, s'a împușcat. Celălalt, un tânăr de douăzeci și șapte pe ani a apucat pe calea păcatului.

Ludovic Gedlek, a fost un pictor de animale isteț, dar miseria l'a dus la esasperare. Cu deosebire în anii din urmă sărăcise într'atât încât a fost nevoit să se mute din atelierul lui. În Nov. trecut s'a retras într'o locuință modestă: dar s'a îmbolnăvit și în Februarie n'a mai putut plăti nici chiria de o sută trei-zeci de coroane. Și-a trimis mai multe tablouri spre vânzare în Baden și aștepta să-l sosească banii, dar înzadar. Sărmanul artist s'a amărât cu totul. Luni dimneța s'a sinucis cu două împușcături de revolver. Pe masă s'au găsit patru coroane și nouăzeci de filerți, lângă el un bilet în care-și exprima dorința să se plătească cu acei bani lăptăreasa. În buzunarul mortului au găsit două coroane și o scrisoare către fiul său, care de ani de zile trăia departe de tatăl său în Krakovia.

Pictorul care a apucat pe calea păcatului e Iosif Hollsber, care s'a născut în Pojon din părinți einștiți. Pe tinărul nu numai miseria ci și însuflețirea pentru artă l'a dus pe căi rele. A cercetat academia de pictură din Viena. Trăia în mare miserie. În Octombrie anul trecut a fost nevoit să se retragă într'o odăiță mică din curte aceia li era și atelierul. Lucra cu sârguință acasă: dar nu-și putea vinde tablourile. Așa a ajuns în miserie în anul curent putut plăti taca la școală și nu și-a mai putut continua studiile la academie. Atunci s'a dat la stricăciune. S'a asociat cu un vagabond de 18 și unu de 19 ani și a comis spargere în casa Nr. 15 din Wehrgasse și au furat din pod lucruri în valoare de cincisute de coroane. Mai întâi i-au prins pe cei doi vagabonzi. Aceștia au tradat pe pictorul, care la început a negat totul dar s'a găsit în locuința lui mai multe obiecte furate și atunci a mărturisit totul. Pe Hollsber l'au predat tribunalului.

— **Comerțul Statelor-Unite cu Rusia și Japonia.** Exportul Statelor-Unite în Rusia atinge, după statisticele din 1902—1903, 17.600.000 de dolari, adică 88 milioane de lei. De partea lor, Americanii nu cumpărau dela Ruși decât pentru 9.282.000 de dolari, sau 47 milioane de lei.

Statele Unite furnizează Rușilor bumbac (15 mil. lei), instrumente agricole (10 mil.), ma-

nufactură de fer și oțel (5 mil.), făină (5 mil.), etc. etc.

Rușii le trimit în schimb pielărit, lână și diferite fibre textile.

Cu toate că comerțul ruso-american s'a îndoit de cât-va ani, și a ajuns la cea mai înaltă cifră până acum, 135 milioane de lei, el nu reprezintă decât o treime din schimburile între statele Unite și Japonia, care se ridică la suma de 325 milioane în 1902.

Statele-Unite au exportat în Japonia, în 1903, pentru 105 milioane de lei și au importat pentru 220 milioane.

Japonia a oferit americanilor un câmp de afaceri mult mai propice decât Rusia. Comerțul și industria americană au fost mai favorizate de evoluțiunea Japoniei spre civilizațiunea occidentală. Astfel americanii care nu furnisau în 1881 decât pentru un milion de dolari mărfuri, în 1900 le-au furnizat de 30 de milioane.

Dacă relațiunile comerciale sunt mai mult decât sentimentul, un factor de apropiere al popoarelor, considerațiunea cifrelor de mai sus, în afară de alte considerațiuni de politică internațională, ar ajunge să explice pentru ce simpatiiile Statelor-Unite sunt pentru Japonia în conflictul din Extremul-Orient.

— „Bal valah“. Sub acest titlu „Arad és Vidéke“ scrie un articol incușalificabil atât încontra societății române arădane cât și încontra ziarului nostru. Societății române îi face crimă din faptul că ține să dea semne de vieală și încurajează babul comercianților români, iar „Tribuna“ e vinovată pentru-că îndeamnă la cultivarea a tot ce este românesc.

Vom răspunde cum trebuie ciocoilor dela organul agrar.

— Prima excursiune a „Hilariei“ din Oradea-mare a avut un succes excelent, despre care primim următoarele rânduri: Reuniunea de cânt „Hilaria“ din Oradea-mare, conform anunțului publicat în N-rul trecut, duminică în 14 Februarie a făcut excursiune la Leș, comună în apropierea Orăzii-Mari. La orele 7³/₄ corul a plecat cu 4 trăsuri puse la dispoziție de către comuna bisericăsească, iar la 8 ore am ajuns la Leș. Numai decât s'a început sta liturghie la care a pontificat dl Toma Păcala protopop și parocul local Georgiu Serb. Răspunsurile liturgice le-a cântat corul „Hilaria“ sub conducerea învățătorului Nicolau Fîru din Oradea-mare. Biserica era ticsită de public așa încât mulți au fost siliți să asculte sta liturghie d'afară. Au fost la biserică și mulți maghiari din comună, iar din comunele vecine au venit toți câți au prins de veste. Era ceva înălțător de inimă să vezi atâta popor, tineri și bătrâni s'au adunat la școală. Aici învățătorul Nicolau Fîru a ținut prelegere despre iubirea ce trebuie să o avem față de biserică și școală română, combătând aspru socialismul incuibat așa de tare la poporul nostru — și cu deosebire în Leș — arătând cu exemple vii că socialismul nu are alt scop, decât distrugerea bisericii și a școlii române și a lipsi poporul de conducătorii săi naturali, adică de preot și de învățător. După aceea a vorbit dl Mihail Popa, jurist de anul al III-lea despre relațiunile ce trebuie să fie între popor și inteligența română. Ambele vorbiri au fost ascultate cu multă atențiune și au fost viu aplaudate. — Seara precis la 8 ore s'a început concertul cu programa anunțată deja în n-rul trecut. Public foarte mult; au fost de față toată inteligența din partea locului. Au făcut impresie bună asupra poporului cântecelele populare, iar poezia „Noi vrem pământ“ declamată de juristul Coriolan Balta a înflăcărat inimile întregului public ascultător. Mult ris a produs și monologul comic „Niță pangen“ prelat de juristul Iustin Nemet. După concert a urmat joc până în zori când apoi ne-am reintors cu toții acasă. — Venitul curat al concertului a fost peste 150 coroane, care sumă s'a prelat episcopiei parohiale pentru augumentarea fondului bisericii care se va edifica.

— Sămânțe bune. Cine își iubește grădina și vrea să se bucure de cele mai frumoase flori și legume, să-și cumpere semințe de la furnisorul curței regale *Etmund Mauthner* în Budapesta. Str. Rottenbiler Nr.

33, care trimite gratuit la dorința ori-cui catalogul ilustrat pe 226 de pagini, și care indică prețurile. Acesta conține pe lângă semințele cele mai excelente, o mulțime de legume și flori interesante și surprinzătoare.

— Schimbare de local. Renumitul dentist *Morgenstern Gyula* și a strămutat locuința de ordin din nație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratică șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața *Andrássy* Nr. 15.

— Durere de stomac. *Sgârciuri de stomac, catar greu de stomac, la boala de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a int-stinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.*

Cutia de proba 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răguș-lei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept „Senega.“ Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la „*Maria Fecioară*“ a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața *Boros-Béni* Nr. 15.

— Avis. Doritorii de a schimba cărți postale ilustrate, timbre, corespondență, conversație cu străinătatea, cu persoana din România mai cu seamă, și cu dela noi din țeară chiar, — mijloc de a se instrui reciproc și cunoaște unii pe alții, de a-și desvolta cunoștințele, de a putea admira prin vederi monumentale naționale, arta, mărețiile naturii și a oamenilor, colțuri fermecătoare din toate colțurile pământului nostru — doritorii zic își pot trimite adresele lor, deșlușit scrise:

Librăriei Frățilă din București, Calea Griviței 195, care le va publica gratuit în Ștafeta Filatelista.

Pe lângă adresă, se poate nota limba de conversație, felul ilustratelor preferate, ca: vederi, peisagii, monumente, fantazie, bărbați de stat etc.

Amatorii de a primi și ziarul în chestie, cu adresele, alături pe lângă adresă și 25 bani în mărci postale.

Avis tinerimei, studenților.

ECONOMIE.

Chestiuni de dare.

IV.

Referitor la dările indirecte se poate zice, că toate momentele, care justifică darea progresivă, pledează în același timp și dacă nu pentru cassarea, cel puțin pentru o reformare sau moderare a acelor dări indirecte, care scumpind mai ales mijloacele indispensabile pentru traiu, apasă prea greu clasele mai sărace ale poporului. Din contră se pot supune la o dare indirectă mai mare — fie de producțiune sau vânzare, fie în formă de vamă, accise sau monopole — astfel de articoli, care nu sunt indispensabile pentru traiu, care servesc numai pentru trebuințe mai rafinate, pentru lux, sport sau vanitate.

Dar partizanii dărilor indirecte, zic, că numai dacă se pune dare pe obiecte de consumațiune sau de utilizare generală, precum d. e. sarea, care se întrebunțează de toți fără excepțiune, sau precum sunt: cafeaua, zahărul cialul etc., care după relațiunile și obiceiurile de consumațiune predominante în anumite locuri, se privesc ca indispensabile, numai dacă se pune dare pe astfel de obiecte, zic ei, se face posibil, ca să plătească tot omul dare, după-cum pretinde principiul generalității; pe când dacă s'ar impoșita numai astfel de obiecte,

pe care le consumă numai unii, darea n'ar fi generală și prin urmare ar fi nejustă. Afară de aceasta nu s'ar putea scoate atât cât reclamă trebuințele statului, nici în cazul, când amintitele obiecte s'ar încărcă cu o dare mai mare, căci în acest cas ele s'ar scumpi și nefiind indispensabile pentru traiul zilnic, mulți s'ar feri de a le consuma sau utiliza și prin urmare darea cu atât s'ar micșora.

Micșorându-se sau lipsind cu totul dările indirecte, care astăzi dau statului o sumă mai mare, decât aceea, pe care o dau dările directe, ar trebui ca în cazul dărilor să se urce cele din urmă, în al doilea, ar trebui, ca întreaga dare necesară pentru trebuințele statului să se plătească direct după venit și avere. Darea directă în acest mod cum se scoate și plătește este cu mult mai necesară și mai simțitoare decât cea indirectă, și totodată poate să fie pentru unii mult mai apăsătoare decât pentru alții, din cauză, că darea directă, după natura ei, are în vedere numai venitul și nu și averea, în timp ce darea indirectă, sine, îl tacesează pe acesta fără considerație la raportul, în care stă el față de trebuințele, pe care are de a le satisface, prin urmare ea nu poate ține cont de adevărata capacitate de prestațiune concretă individuală.

Aceasta este adevărat, că au o avere mare un venit este mare sau mic numai în raport cu trebuințele, față de care stă ca să le satisfacă. Același venit pentru unul poate să fie mare, pentru altul mic, după-cum unul are trebuințe de același rang, mai puțin, altul mai multe. Dacă acum toți, care au același venit, trebuie să plătească aceeași dare, fără considerație la raportul în care stă venitul fiecăruia cu trebuințele sale, fără considerație la aceea, unii dintre ei pot să aibă cu mult mai multe trebuințe absolute necesare decât alții, au d. e. casă grea, familie mare, copii mulți, și altele asemenea, care pot fi în familie bătrâni neputincioși, bătrâni, sunt încărcăți cu datorii etc. este evident, că pentru aceștia darea e cu mult mai apăsătoare decât pentru aceia, care au același venit, dar n'au totdeodată și aceleași trebuințe.

Dar acest adevăr, care arată câtă nedreptate este în darea directă din cauză amintită, nu justifică darea indirectă și obiecte absolut necesare pentru traiul zilnic, căci, dacă privim lucrul mai de aproape vedem, că și această dare indirectă apasă mai greu acolo, unde o familie mai mare trăiește, un număr mai mare de persoane este avisat la același venit, apasă mai greu din cauză că unde sunt mai mulți consumatori mai mult și prin urmare trebuie să plătească mai multă dare indirectă, decât alții, care au același venit, dar în alte privințe sunt mai favorizați.

de: Ioan Socaci

Frumseța e bogă ie! Cine voeste să se pomada de față a lui *B. Küchler*; aceea de o folosire de scurt timp, curată pelea de orice necurătenie, ca rapuri, alună ș. a. depărtează petele și roșeața pelei, și donează un colorat proaspăt și prospiciare tină, până în etate mai înaltă. — Prețul unui tigel mare 1 cor. vonul 1 cor. Pudra, folosită în cercurile damelor celor mai nalte, în diferite coloare 2 cor. procurat dela *B. Küchler*, farmacia „Salva“ (Apoteca mare) în Versec, (Vârșet) Temes

1801

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Siriu

Paltoane femeesti STERN M. A.

Piața-Andrássy
vis-a-vis cu biserica Minorităților.

Se poate spune fără exagerare că în negocierile relative la aplicarea programului de retrăgare s'a văzut afectarea aproape impertinentă a nu lua în serios cererile austro-ruse. Chestiunea definirii atribuțiilor ajutorului inspectorului general al reformelor, a pus în lumină caracterul cam derizoriu al acestor pretense re-

Dacă aceasta era dispoziția sufletească a autorităților imperiale otomane în vreme ce totul prevedea de a prevedea continuare și o îndoire a presiunii exercitate de Rusia și de Austria, în numele și încercarea întregii Europe, e ușor să ne facem o idee de dispozițiile cari vor anima pe Sultan vădând pe Rusia cu un mare războiu în spate.

Chiar de pe acum, dacă credem informații din izvor demn de încredere, Hilmi-pașa nu ar ascunde satisfacțiunea. Ceea-ce dă o mare încredere acestui fapt este că, — toată lumea o știe, — pacea în peninsula balcanică este strâns legată de îndeplinirea imediată a unui minimum de reforme vitale.

Rapoartele cele mai optimiste, exprimând în același timp iluziuni ce sunt ușor de respins, prevăd o reluare înverșunată a luptei în vilaetul de la Rastir, adică în regiunea munților inaccesibili și în vilaetul Adrianopol, adică chiar la frontiera bulgărească.

Și aceasta nu este de cât o singură față a problemei. Se știe că în Turcia există un întreg partid, foarte bine văzut la curte, care nu încercă să se războieze și recomanda războiul cu încrederea ca un foarte bun mijloc de a eși din înjurătură. Acum că Rusia nu mai este în drumul pre acest principat, este de crezut că vederile acestui partid vor găsi o primire mai favorabilă decât la Yldiz-Kiosk.

Pe de altă parte, chiar la Sofia, și printre macedonenii, așa de numeroși în cadrele civile și militare din principat, sunt mulți partizani unei lupte care ar avea avantajul de a precipita soluțiunea chestiunii, de a pune un termen și de a face ca lucrurile să nu mai poată continua, de a face ca lucrurile să simpatie efectivă a Europei.

Până aci principalele influențe cari au fost exercitate, atât la Sofia cât și la Constantinopol, pentru a preveni ciocnirea, au fost ale Rusiei.

Unii observatori, a căror memorie implacabilă n'a uitat evenimentele din 1877 și 1878, își exprimă temerea de a nu vedea pe Austria, război singură în peninsula balcanică, practicând în privința Serbiei-Vechi și a reginei Salonicului, politica de îndemănatic egoism și de realism fără scrupule, care i-a dat, acum un sfert de veac, Bosnia și Herzegovina. Este de a crede că această înăbușare exagerează tot de odată și scopurile machiavelice ale imperiului Romanovilor.

Fără a împărtăși această temere, totuși trebuie să primim o nouă banerută a programului reformelor și o nouă exploziune a războiului civil, și poate internațional, în peninsula balcanică. După părerea unanimă nu este decât o cale înaintea puterilor: crezuseră de cuviință să confere numai Austriei și Rusiei mandatul de a lucra în numele lor. Astăzi, sfârșește „Le Temps“, când unul din cei doi mandatarii este în imposibilitate de a-și îndeplini în același timp și propriile sale afaceri și mandatul aparține puterilor mandante de a-și relua integritatea libertății lor de acțiune și de a întrebuița, în mod colectiv, întreaga lor inițiativă.

Din Bihor.

Partidul liberal din Bihor s'a pus pe organizare. După constituirea clubului central, la 12 Februarie au ținut adunare în cercul electoral Aleșd. Săptămâna asta vor organiza clubul dela Tinca (25 Febr.), apoi vine la rând Margita și așa mai departe toate 13 cercuri electorale.

Că de-odată, ca din senin s'au pornit domni din fruntea partidului să reorganizeze cluburile liberale de prin cercuri, e la tot cazul simptomul că se pregătește ceva. Activitatea asta a liberalilor nu-și poate afla explicație în faptul, că un om de-al lor, cum e considerat Tisza în comitat, — a ajuns la cârma țării. Reorganizarea asta s'ar fi putut începe mai de mult, și s'ar putea face

mai domol, nu așa în rușul capului, — dacă numai prietenia față de ministrul Tisza l-ar pune în mișcare. E și generală credința, că organizările aste au de scop să asigure izbânda candidaților liberali — la proximele alegeri dietale. Și cum că aceste alegeri n'o să urmeze după ani, ci peste scurtă vreme, pare a dovedi tocmai febrila campanie de organizare a liberalilor din Bihor, și, — mandatul deputatului dela Celca, Ioan Pap. Ales de director al societății căilor ferate dela Vașcau-Beiuși, a ajuns în stare de incompatibilitate, dar cu toate acestea nu a abzis de mandat și nici de postul de director. Și a făcut-o asta după-cum se crede — se vorbește că ar fi declarat-o și el — ca, fiind și de altminteri disolvarea parlamentului iminentă, guvernul să nu-l pricinulască candidatulul său spesele mari împreunate cu o alegere, de dragul unui deputat de două-trei luni.

Și în vederea acestor alegeri, organizația merge înainte, dar are să întâmpine pierderi mari. Socialiștii pretutindeni se înfățișează și cu protestări încearcă să zădărnicească adunările. La Aleșd aproape au și reușit în fiata lor. Pretorele a fost silit să disolve adunarea, ca peste câte-va minute să se întrunească iarăși, de astă-dată însă firește fără elementele socialiste turbulente.

În fiecare cerc să alege câte un comitet și în comitet ajung căli arăndași, crișmari, dughenari și alți locuitori ovrei are comuna, — toți. În lista membrilor nu vezi decât nume ca Grosz, Kohn, Mandel, Roth, Izsák, Spitz și apoi earăși Grosz și Kohn ș, a. m. Dar comitetul central a voit ca în comitet să figureze și nume creștine: s'au ales dară din fiecare comună preotul și dascălul român, cari nici de față nu erau, și poate nici de adunare nu știau!

Ar fi de altminteri din partea preoților nostri destul de trist, dacă tocmai acum, când pretutindeni se accentulează necesitatea unei organizări naționale, — că se preteze de stălpil unui sistem, care mai bine nu ne vrea.

Lupta electorală din Bihor va fi de altminteri la tot cazul crâncenă. Deputații kosuthiști, avem 10, mereu fac voiajuri, dar nu se prea fericesc. Ei s'au ales pe baza programului socialist și la adică s'au dovedit de cei mai mari dușmani ai socialismului. Dar nu numai actualii deputați umblă prin cercuri, ci și viitorii lor contracandidați. Tisza ar dori anume ca nobilul comitat al Bihorului să trimită în parlament numai oamenii de al lui, cea ce însă cu greu, va ajunge.

Dintre cele 13 cercuri, în 4, majoritatea covârșitoare a alegătorilor o formează Românii: Aleșd, Beiuși, Celca, și Tinca. Dacă și românii s'ar pune să se organizeze în aceste cercuri, izbânda candidatului român ar fi sigură, căci ori cât de rea veste ar avea alegătorii români din Bihor, nu numai banul are preț în ochii lor, ci și sentimentele românești.

Coresp.

Talente bucovinene.

De mai mulți ani încoace a început a se desvolta și în Bucovina o viață intelectuală românească, îndeosebi pe terenul artei. Poesia, arta dramatică, muzica se cultivă cu oare-care succes. Cu prilejul sărbătorilor „Junimii“ s'au prezentat înaintea publicului românesc doi tineri cu talent: Dr. Grigori cav. de Pantasi și Constantin Șandru.

Dr Gr. Pantasi este activ pe terenul arte dramatice deja de 10 ani. Ca tiner student a pășit înaintea publicului în 1896 cu frumoasele tablouri vivante „Soarele“, „Visul mărinarului“ etc. Cu un an mai târziu a compus feeria „Norocul“, care s'a reprezentat la Cernăuți abia la anul 1903, lipsind autorul ei mai mulți ani din Bucovina. La felurite întreprinderi teatrale dl Gr. de Pantasi a purtat regia cu pricepere multă și adese a surprins cu felul măestru, cum își interpreta rolurile, când pășea ca actor pe scenă.

În ajutorul talentului său stă cultura frumoasă, ce și-a câștigat-o pe terenul artei, prin studiu și prin călătorii pe la felurite centre ale artei în Austria, Franța și Italia.

D-sa este și autorul feeriei-balet „Povestea soarelui“ dedicată M. Sale Reginei Elisabeta a României, a cărei reprezentare de sigur nu va întârzia.

Dl Pantasi este înzestrat cu un desvoltat simț pitoresc, ceea-ce s'a putut obseva și la ultimele tablouri vivante cu prilejul sărbătorilor jubulare,

Aceste tablouri au fost de toată frumuseța. Tablourile istorice au atras îndeosebi interesul general și au entuziasmat, căci pentru prima dată s'a dat publicului românesc din Bucovina prilejul de a vedea figurele din istoria română puse pe scenă în bogatele și frumoasele costume din vremea lui Ștefan-cel-mare și Mihai-Viteazul.

Aceasta a fost posibil în urma zelului și stăruințelor d-lui Dr. Pantasi care a intervenit personal la București, pentru-ca teatrul național de acolo să binevoiască a ni pune costumele la dispoziție.

Ce costume frumoase! Tot din brocat, catifea și mătăasă, cu decor de aur, cu deosebire hainele voevozilor, marilor boeri, ale domnițelor și jupănelor.

Ni-am îndulcit ochii de ele, grație amabilității deosebite arătate de dl Sihleanu, profesor univ., deputat și director general al teatrului național din București, cărui îi exprimăm viile noastre mulțumite.

Costumele au sosit cu puține zile înainte de sărbătorile jubulare ale „Junimii“. Dl Pantasi a știut a se folosi foarte frumos de ele, căci tablourile vivante, compuse de d-sa, au fost încântătoare.

Am dori să vedem mai adese reprezentații istorice românești.

Al doilea talent, care am avut prilejul a-l cunoaște, e al tinerului universitar Constantin Șandru, care a pășit pentru prima dată înaintea publicității cu liturgia în B-dur, executată în biserică catedrală.

Liturgia este melodioasă și pătrunsă de spiritul pietății. Ea face onoare tinerului compositor, deși e prima lui compoziție mai mare. În societatea românească din Cernăuți se cântă și alte compoziții de ale sale, încă nepublicate, cântece lirice, cari dovedesc simț gingaș și delicat.

Compositorul s'a validat ca dirigent foarte bun. Cu un cor mixt improvizat, exercitat în relativ scurt timp, compositor a executat liturgia în mod admirabil.

Avem bună speranță, că talentul musical al dlui C. Șandru se va desvolta frumos.

„Desteptarea“.

Telegrame.

Petersburg, 19 Februarie. Amiralul rus Rodestonsky a declarat că nu se pot trimite la Port-Arthur toți oficerii și corăbiile rusești, deoarece-ce poate să fie nevoie de ei pe marea Ballică. (într'un războiu cu Engliera! Red.).

Praga, 20 Febr. După știri ce s'au primit aici chiar din Petersburg, trupele ruse cari treceau peste lacul Baical au pășit o mare nenorocire. Sub greutatea mare s'a crepat ghiata și s'au nimicit astfel 7 regimente de geniu și un regiment de soldați menși a servi la tren și postă.

DIN ROMÂNIA.

* **Commemorarea aniversării de 400 ani a morții lui Ștefan-cel-Mare.** — Dl. ministru Sp. Haret a semnat următoarea decizie:

„Pentru comemorarea aniversării de 400 ani a morții lui Ștefan-cel-Mare, se va face cu cheltuiela ministerului o ediție completă a tuturor acielor, chrisoavelor și documentelor de orice fel cari parvin dela dntul.

Chrisoavele și toate actele scrise în limba slavonă eșite din cancelaria domnească se vor tipări urmate de traducerea română și de datele necesarii: cele latine se vor publica fără traducere.

Publicarea se va face în 1000 exemplare: detaliile imprimării se vor fixa în urmă.

Se însărcinează dl. Ion Bogdan, profesor de limba paleoslavonică și decan al facultății de litere din București, cu reunirea articolelor, chrisoavelor și documentelor atât din bibliotecă și arhive, cât și dela particulari și din publicații anterioare, așa încât publicația să fie cât se poate mai completă; cu afacerea notelor, cu privileghearea tipării și cu afacerea tuturor corecturilor. D-sa își va procura în comptul său tot materialul publicației, toate copiile și informațiile necesare.

Pentru această lucrare, ministerul va plăti dlui Ion Bogdan suma de 5000 lei în modul următor: 2000 lei în momentul când d-sa va primi această însărcinare; 1000 lei în momentul când lucrarea fiind pe deplin gata se va pune sub tipar; iar restul de 2000 lei în momentul când toată lucrarea va fi pe deplin imprimată.

Se fixează termenul de 15 Iunie 1905 pentru predarea lucrării gata, imprimată, în primirea ministerului.

* **Veniturile regiei.** Incasările regiei monopolurilor Statului, dela 1 Aprilie 1903 până la 31 Ianuarie 1904, au fost de lei 46.191.572.80 — cu un plus de lei 2.293.383,70 față cu exercițiul trecut și un plus de lei 2.277.982,66 față cu prevederile bugetare ale exercițiului curent.

În același interval incasările din vânzarea timbrelor au fost de lei 7.825.215,50 — cu un plus de lei 92.201,10 față cu exercițiul trecut și un plus de 339.337,61 lei peste prevederile bugetare ale exercițiului curent.

Urmările actualului război.

Războaiele moderne consumă sume fabuloase de bani. În trecut, adversarul prăda și jefuia toate părțile pe unde trecea și se distrugeau astfel toate averile, mici și mari ale locuitorilor. Se știe de exemplu că războiul de 30 de ani a lăsat multe părți ale Germaniei într-o stare de sărăcire și de pustiere aproape neînchipuită. În vremea noastră, averea particulară e respectată și chiar averea, ce are statul advers în regiunile ocupate de trupe, nu e lovită de cât în proporțiunea cerută de nevoile războiului. Din punctul acesta de vedere, războaiele s'au îndulcit mult față de trecut.

Chiar Turcii, de la care se așteptau mulți ca să păstreze apucăturile vechi, au putut să garanteze respectarea proprietății particulare în războiul turco-grec.

Dacă în privința aceasta, războaiele moderne nu mai dau loc la nici o temere, din alte puncte de vedere au rămas niște distrugătoare de avuții. Mai întâiu prin spesele enorme ce impun.

Războaiele moderne se fac cu sute de mii de oameni, cu armament scump, care se distruge în proporțiuni colosale, cu transporturi aproape neîntrerupte pe cale ferată, cu toate mijloacele tehnice, cari cer cheltuieli enorme. Marinele moderne au tunuri din care o singură descărcare costă zeci de mii.

Prima sdruclnare ce aduce un războiu modern în viața economică e oprirea transporturilor normale pe cale ferată. Concentrarea trupelor, mobilizarea lor, aducerea lor pe câmpul ostilităților, nu se pot face de cât în drumul de fer. Un vagon conținând maximum 40 de soldați, pentru a transporta o armată de 100 de mii de oameni, afară de 800—1000 de vagoane pentru imensul material de care are nevoie.

E greu de a-și închipui cineva ce însemnează, suspendarea transporturilor normale, desorganizarea ce aduce în viața economică. Dar, ori cât ar fi de mare acea desorganizare, la ambii

adversari e foarte mult mai mare în țara care este teatrul operațiilor, cum se zice.

* **Războiul de față oferă particularitatea că ambii adversari sunt aproape siguri, că războiul nu va trece pe teritoriul lor.** Manciuria e așa de mare în cât, chiar după înfrângeri mari ale Rușilor, nu e probabil că Japonezii vor intra în părțile locuite ale Siberiei. La rândul lor, nici Rușii nu vor putea ușor să debarce trupe în Japonia. Suferințele principale și directe ale războiului vor cădea asupra Manciurilor și Coreei lor.

În momentul de față, deci în Japonia și în Rusia, industria și comerțul sunt aproape lipsite de mijloace de transport. Afară de aceea, fabricile și agricultura suferă din cauza mobilizării care le răpește brațele cele mai viguroase.

Rusia se află de vre o 7—8 ani într-o fază de tranziție. Fostul ministru de finanțe, d. de Witte a isbutit prin o serie de măsuri foarte bine chibzuite în vederea scopului ce urmărea să grăbească dezvoltarea industrială a Rusiei. Grație unui tarif foarte protector, și unor înlesniri și scutiri speciale, în câțiva ani s'au înființat o mulțime de fabrici. Rusia e o țară cu puține capitaluri, de aceea mai toate aceste fabrici noul au fost înființate cu capital străin, în prima linie cu capitalul belgian și apoi cu capitaluri franceze și engleze, foarte puține cu capital german. Metalurgia, sticlăria, extracțiunea cărbunilor, și petrolului luată în puțin timp un avânt aproape de necrezut. Numai Belgia a plasat în anul cât a fost d. de Witte ministru, vre-o 250 de milioane de lei în diferite industrii rusești. Cele mai multe din aceste industrii create în mod pripit și prematur cărora li s'a zis industrii de seră aveau o poziție critică de vre-o 2—3 ani. Căci ori cât e de imensă Rusia, reaua situațiune economică a masei populațiunii, foametele periodice ce izbucnesc în unele regiuni mai, limitează foarte mult valoarea tirgului interior și capacitatea sa de absorbțiune. De altă parte, experiența a dovedit totdeauna că industriile îngrădite cu protecțiuni mari nu pot ușor să găsească surse în export.

* **Ce vor deveni acele industrii!** E probabil că fabricile cari suferau din cauza supra-capitalizării vor închide porțile, acelea, cari produc articole de consumațiune a cărora populațiunea se poate dispensa vor suferi și ele foarte mult. Acelea care produc obiecte necesare războiului, ca turnătoriile, de explosive, de îmbrăcăminte și de încălțăminte de arme etc., vor avea o perioadă de prosperitate mare. Multe însă care nu intră în nici una din aceste categorii vor fi grav atinse în urma restringerii creditului, variațiunilor creditului, panicelor financiare ce nu pot să lipsească în timp de războiu.

Situațiunea industriei japoneze nu va fi mai bună. Industria aceasta este și ea recentă și plâpândă. Cea mai mare parte a fabricilor și uzinelor din Japonia a fost creată și montată de Stat, care apoi le-a cedat îndată ce a putut, la particulari sau la societăți cărora le-a făcut cele mai mari înlesniri. Capital străin se află puțin angajat până acum din cauză că cât timp exista în Japonia jurisdicțiunea consulară, ea nu permitea străinilor să se așeze de cât în porturi, și puterile n'au renunțat la dreptul de a-și judeca ele spușii de cât de puțin timp. Afară de aceasta în Japonia ca și în Rusia, străinii n'au dreptul de a cumpăra proprietăți afară din orașe. Capitalurile străine angajate în industriile japoneze sunt mai ales capitaluri americane și engleze.

Industria petrolului, de și progresaază repede, n'a ajuns să satisfacă toate nevoile interioare. Minele de cărbuni produc însă cărbuni, care de și nu sunt comparabile cu Cardifful, totuși sunt abundente și această împrejurare dă flotei japoneze o mare superioritate față de cea rusească care în Extremul Orient nu poate conta de cât pe depozite a căror reînnoire e problematică. Japonezii au export de hârtie, de stoffe de mătase, de chibrituri, de umbrele estive, etc. (bine înțeles afară de produse naturale ca și camfor, ceai, etc.)

Industria japoneză va trece cum se vede și ea printr-o perioadă critică.

* **Urmările economice ale unui război nu se opresc însă numai la beligeranți, ci au fel de fel de repercursiuni.** De exemplu, în timpul războiului franco-german, zahărul se scumpise foarte mult la Galați și în toată România.

În casul de față s'ar părea, că țările care vor avea să suferă mai direct de războiul cu Japonia, vor fi Anglia și Franța. Căci Anglia unită prin tratat de alianță cu Japonia — iar Franța este precum se știe aliata Rusiei. Dar una nici cea-laltă n'au nici o dorință de a vre-o parte la luptă. Comerțul internațional suferi poate prin declarațiunile de contrabandă război. Iată ce însemnează aceasta: O putere luptă declară că va privi ca contrabandă de război și va confiscă ori unde va putea unele articole anumite care s'au trimis adversarei ei. În timp se considera ca și contrabandă de război mai articolele de armament, în vremea din urmă însă s'a considerat ca atare tot ce poate să fie sească adversarului. De exemplu Franța când a fost în luptă cu China, considera orezul — în obiceiul a Chinezilor — ca contrabandă de război. Nu se știe dacă adversarii actuali vor voi să servească de acest mijloc.

Toate puterile mari vor trimite și vor menține în apropierea Coreei escadre, care vor fi consumațiune mare de combustibil. E deci sigur că cărbunii se vor scumpi, de și nu vor ajuta la prețurile la care se urcase în timpul războiului anglo-bur.

Se vor scumpi de asemenea naile, și transporturile pentru necesități militare vor fi proporțiuni foarte mari.

Se vor scumpi cât va timp și cerealele de exportul grâului și secarei rusești va fi împedat mult timp și Rușii vor avea nevoie de cantități foarte însemnate de pesmeți de război pentru țepile lor. Japonezii consumă precum se știe orez.

Cam acestea sunt consecințele economice generale care se pot prevedea cu siguranță de acum. Dacă războiul se prelungește, se vor și alte.

În privința financiară, efectele războiului s'au simțit mai repede decât în toate celelalte, și din prima zi s'au constatat scăderi mari la toate bursele. Fondurile rusești au căzut brusce. Cea mai atinsă de această mișcare a fost Franța unde află rente rusești în valoare nominală de vre 11 miliarde, după aceea vine Belgia care are un ales valori industriale și apoi în proporțiuni mici Germania și Anglia. Valorile japoneze au suferit neapărat și ele mult, dar piețele europene au mult mai puține valori japoneze decât rusești.

Din toate aceste împrejurări, s'ar putea ușor desvolta o stare de criză în vara viitoare, dar s'ar mai ivi o cauză de stagnațiune.

Prietenul seducător.

S'a mai scris despre istoria nefericității lui Witt Emil, funcționar la căile ferate din Arad. Eată amănunte despre cazul trist din care se poate trage învățatură.

Pe Witt Emil de multă vreme îl consideră cunoscut și prietenul ca pe un om ireproșabil. Toată iarna a stat în clinica din Budapesta sub îngrijire medicală, îl curează de boală de nervi; dar fără rezultat.

Adevăratul vinovat care a cauzat nefericirea lui e Jordánházi Csomos Miklos, care l'a distrus sufletește atât pe el cât și pe familia lui.

Jordánházi Csomos Miklós se trage dintr-o familie distinsă din comitatul Heves. A rămas orfan de timpuriu și soartea l'a dus la Pestă. Aici și-a risipit încurând moștenirea însemnată și a călcat pe urma păcatului. Fiindcă se învâțase la viața de domn mare, și-a procurat bani furând dela tutorul său un cec în valoare de zece mii de florenți, pe care l'a escamotat și banii l'a cheltuit cu frumoasa nevastă a unui voiajor. Tutorul a făcut arătare și perechea amoroasă a fost arestată; dar numai Csomos a fost pedepsit fiindcă a luat asupra sa tot păcatul. Tribunalul l'a condamnat la 4 ani și jumătate temniță în Vaș, unde a învățat aurăritul, cu care meserie și-a adunat para'e frumoase dar în scurtă vreme le-a tocat. Într-o zi a făcut cunoștiință mașinistului Kemény care avea trei fete frumoase, și s'a căsătorit cu cea mai mare. În Budapesta a fondat asociație creștină de vestimente unde și-a pus de casierie cumnatele, aici a făcut Witt cunoștiință unaia din ele. Witt s'a aprins la prima vedere de o pasiune nebună pentru fata frumoasă și fata asemenea s'a îndrăgostit de el. Dar avea o pedecă. Witt era căsătorit și tată a trei copii. Csomos a găsit curând mijlocul prin care s'

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »Făgetana«, ca societate pe acțiuni în Făget, sunt prin aceasta invitați în sensul §-lui 15 al statutelor societății la a

XII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Făget, Luni la 7 Martie n. 1904 la 10 oare a. m. în localul societății.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre activitatea instit. și despre rezultatul gestiunii anului XII.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Dicesiunea asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul al XII-lea de gestiune.
5. Darea absolutorului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghere.
6. Alegerea a 2 membrii în direcțiune eventual comitetul de supraveghere.
7. Modificarea §§-lor 4 și 50 din statutele societății.
8. Inmulțirea capitalului social.
9. Modificarea statetelor fondului de pensii al funcționarilor.
10. Eventuale propuneri făcute în sensul §-lui 26 din statutele societății.
11. Exmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

131 1-1

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persoană sau prin plenipotențiați, sunt invitați în virtutea §-lui 16 din statutele societății a-și depune acțiunile D-lor cu o zi înainte la cassa societății.

Făget, la 11. Februarie st. n. 1904.

Directiunea.

ACTIVE. Contul Bilanțului. PASIVE.

ACTIVE.		Contul Bilanțului.		PASIVE.	
	Cor. fl.				Cor. fl.
Cassa în număr	11.998.16	Fondurile sociale:			
Realitățile institutului	70.833.17	Capital de acții 1000. b. a 200.—	200.000.—		
Efecte publice	49.345.40	Fondul de rezervă	100.000.—		
Acțiuni străine	20.720.—	Fondul special de rezervă	66.041.96		
Impr. pe camb. cu caventa	566.565.14	Fondul de garanță	6.000.—		
Impr. pe camb. cu acop. hip.	201.865.46	Fondul realităților	10.650.06		
Impr. pe ipotecă	193.559.44	Fondul de pens. al funcționarilor	63.651.33	446.343.35	
Impr. pe oblig. cu caventa	126.797.16	Depuneri spre fructificare		816.201.19	
Credite de cont-curent	100.596.91	Cambii reescomptate		77.455.70	
Mobiliar:	2.096.26	Inter anticipate pr. 1904.		12.507.—	
După amort. de 10%	209.63	Diverse conturi creditoare		14.620.52	
Diverse cont. Deb. și in. rest.	55.588.84	Profit curat		32.627.55	
	1.399.755.31			1.399.755.31	

DEBIT. Contul Profitului și al Perderilor. CREDIT.

DEBIT.		Contul Profitului și al Perderilor.		CREDIT.	
	Cor. fl.				Cor. fl.
Interese pentru fondul de rezervă	6.000.—	Interese dela impr. pe cambii cu caventa	61.908.51		
» » depuneri spre fructificare	41.317.39	» dela impr. pe cambii cu acop. hipot.	20.140.37		
» » cambii reescomptate	9.844.—	» dela impr. pe ipotecă	20.262.22		
Salare, rețut de cuartir și marce de pres.	17.986.34	» dela impr. pe oblig. cu caventa	12.209.69		
Chirie, porto, tipărituri și alte	3.986.48	» dela credite de cont curent	7.035.37		
Contribuție directă	7.596.19	» dela efecte publice	1.009.66		
» de 10% după int. dep.	4.131.74	Profit dela realități	1.738.—		
» comunala	1.096.71	Profit dela acțiuni străine	2.032.46		
» camera comercială	187.34				
Competință de timbru	852.91				
Dare de drum	500.—				
Amortisare din mobiliar	209.63				
Profit curat	32.627.55				
	126.336.28				126.336.28

Făget, 31 Decembrie 1903.

Sebastian Olariu m. p.,
director executiv.

Pentru contabilitate:
Hanesiu m. p.,

Membrii în direcțiune:

Axentiu Gaita m. p.

Georgiu Popoviciu m. p.

Adam Groza m. p.

Conturile prezente esaminându-le conform legilor și statutelor, le-am aflat esacte și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, la 11 Februarie 1904.

Comitetul de supraveghere:

Dimitrie Iosof m. p. — *Adam Lesnican* m. p. — *Alexandru Iclozan* m. p. — *Demetriu Carabașiu* m. p. — *Vasilie Nicorescu* m. p.

„NĂDLĂCANA“, institut de credit și economii societate pe acții în Nădlac.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii societate pe acții «NADLACANA» sunt invitați la a

132 1.

VI-a adunare generală ordinară

care se va ține în Nădlac, Luni în 7 Martie 1904 la orele 10 în localitatea institutului.

Obiectele adunării:

1. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului de gestiune 1903 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
3. Alegerea a 2 membri în direcțiune.
4. Alegerea consiliului de cenzori.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați sunt poștiți a-și depune acțiunile lor și eventualele documente de plenipotență, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare la cassa institutului în Nădlac, sau în institutul «Victoria» în Arad.

Nădlac, 13 Februarie st. n. 1904.

Direcțiune . .

ACTIVA.		Contul Bilanțului.		PASIVA.	
		Coroane			Coroane
Cassa în numărariu		12,458.54		Capital social (1000 buc. à 100 cor.)	100,000.—
Cambii de bancă	480,817.—			Fond de rezervă	10,647.67
după amortisare	325.—	480,492.—		Fondul de pensiune	492.60
Casa proprie a institutului și realități de vânzare		20,258.98		Depunerii spre fructificare	187,391.—
Bon în Giro Conto și la alte bănci		768.82		Cambii reescomptate	204,603.—
Mobiliar	1866.15			Dividendă neridicată	48.—
după amortisare	186.62	1,679.53		Creditori	865.09
Debitori		1,171.65		Interese transitoare anticipate	4,210.13
Interese restante		552.50		Profit curat	9,124.53
		517,382.02			517,382.02

DEBIT.		Contul profitului și pierderilor.		CREDIT.	
		Coroane			Coroane
Interese pentru depunerii	8,696.55			Interese dela cambii de bancă	39,529.96
Interese de reescompt	9,885.52	18,682.07		Provisiuni	363.35
Contrib. directă și 10% după interesele de dep.	3,143.61			Venitul realităților	78.90
Salare	6,920.—				
Spese:					
Registre, imprimate, lemne, diverse	1,211.91				
Porto	378.47				
Amortisări:					
din cambii de bancă	325.—				
din mobiliar	186.62	511.62			
Profit curat		9,124.53			
		39,972.21			39,972.31

Nădlac, la 31 Decembrie 1903.

Aureliu Petroviciu m. p.,
director executiv.

Aureliu St. Șulutiu m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Gligorlu Vidican m. p.   *Joan Barb* m. p.   *Nicolae Păteanu* tin. m. p.   *Pavel Roșutiu* m. p.   *Mitru Onca* m. p.
Roman m. p.   *Georgiu Drăgan* m. p.   *Josif Cuțial* m. p.   *Steva Lazar* m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Sava Raicu m. p.,
președinte.

Alesandru Boziutan m. p.   *Simion Lugoșan* m. p.   *Demetriu Roman* m. p.   *Romul Nestor* m. p.